

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 406/2022-75

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky – obchodnej spoločnosti **KRESANDA, s. r. o.**, Seberíniho 1, Bratislava-mestská časť Ružinov, IČO 45 402 302, zastúpenej advokátskou kanceláriou IB Legal, s. r. o., Sibírska 49, Bratislava, proti postupu a rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/105/2019 z 29. apríla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. septembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Skutkové východiská

2. Vyhláškou Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), bola od 1. januára 2014 zavedená platba za prístup do distribučnej sústavy (tzv. G-komponent), ktorú boli povinní platiť výrobcovia elektriny.

3. Ústavný súd o návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky nálezom č. k. PL. ÚS 17/2014 z 22. júna 2016, publikovaným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 21. júla 2016 (ďalej len „nález ústavného súdu“), rozhodol, že § 26 ods. 23 vyhlášky v časti „a to aj

v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ nie je v súlade s právnymi predpismi vyššej právnej sily.

4. Sťažovateľka vystupuje v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 31Cb/67/2018 v pozícii žalobkyne. Žalobou doručenu okresnému súdu 16. augusta 2018 sa domáha proti žalovanej – obchodnej spoločnosti Východoslovenská distribučná, a. s., vydania bezdôvodného obohatenia v sume 16 743,92 eur s príslušenstvom, zodpovedajúcej sťažovateľkou zaplateným platbám za prístup do distribučnej sústavy, ktoré žalovaná ako prevádzkovateľ distribučnej sústavy sťažovateľke ako výrobcovi elektriny vyúčtovala faktúrami za obdobie júl 2014 až február 2015, vychádzajúc z § 26 ods. 23 vyhlášky. Sťažovateľka svoju žalobu opierala o tvrdenie, že výrobcovia elektriny, ktorí nemajú s prevádzkovateľom distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, sú oslobodení od povinnosti platiť platbu za prístup do distribučnej sústavy. Medzi žalovanou a sťažovateľkou nikdy nedošlo k uzatvoreniu zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, na základe ktorej by bola žalovaná oprávnená fakturovať sťažovateľke poplatok za prístup do distribučnej sústavy. Aj keď žalovaná 21. januára 2014 uzatvorila so sťažovateľkou „Zmluvu o prístupe“, nejde o zmluvu o prístupe, ktorú má na mysli § 26 ods. 23 vyhlášky, ako ani príslušné ustanovenia zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 251/2012 Z. z.“).

5. Okresný súd rozsudkom č. k. 31Cb/67/2018-347 z 1. apríla 2019 žalobe sťažovateľky vyhovel. Dôvodil, že právnym základom pre platbu za prístup je len zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny uzatvorená podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. Zmluva o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/221 z 21. januára 2014 je neplatná z dôvodu rozporu so zákonom, resp. jeho obchádzania. V konaní nebolo žalovanou preukázané, že by medzi sťažovateľkou a žalovanou bola uzatvorená zmluva o prístupe v zmysle ustanovení zákona č. 251/2012 Z. z. a v súlade s nálezom ústavného súdu. Sťažovateľka ako výrobca elektriny z obnoviteľných zdrojov energie ani nemôže elektrinu distribuovať a dodávať inému subjektu ako prevádzkovateľovi distribučnej sústavy, lebo v opačnom prípade by prišla o zákonnú podporu podľa predpisov o podpore obnoviteľných zdrojov energie.

6. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 4Cob/105/2019 z 29. apríla 2020 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. Uviedol, že pri rozhodovaní vychádzal z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3Obdo/18/2019 z 20. novembra 2019, ktorého právne závery sú aplikovateľné aj na vec sťažovateľky. Zdôraznil nespornosť faktu, že sťažovateľka so žalovaným uzatvorila 19. októbra 2010 „Zmluvu o pripojení žiadateľa do distribučnej sústavy č. MZ ZoP/2010/65“, ktorej predmetom bol záväzok žalovanej pripojiť zariadenie sťažovateľa do distribučnej sústavy a umožniť dodávku elektriny do sústavy žalovanej (ďalej len „zmluva o pripojení“), a že 21. februára 2014 obe zmluvné strany uzatvorili „Zmluvu o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/221“ (ďalej len „zmluva o prístupe užívateľa“), ktorej predmetom bol záväzok žalovanej umožniť sťažovateľovi prístup do distribučnej sústavy a záväzok sťažovateľa uhrádzať žalovanému mesačný poplatok za prístup do distribučnej sústavy. Krajský súd dôvodil, že «žalovaný ako prevádzkovateľ

regionálnej distribučnej sústavy bol podľa právnej úpravy účinnej v čase vzniku zmluvného vzťahu (Zmluvy o pripojení) povinný na základe zmluvy umožniť pripojenie a zároveň prístup do distribučnej sústavy všetkým výrobcom elektriny za rovnakých (t. j. nediskriminačných) podmienok. Bez existencie takéhoto zmluvného vzťahu bezpodmienečne vyžadovaného zákonom č. 656/2004 Z. z. by nemohol mať výrobca elektriny prístup do distribučnej sústavy a nemohol byť ani do nej pripojený.

V zmysle zákona č. 656/2004 Z. z. nebolo možné, aby výrobca elektriny uzatvoril s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy bez toho, aby súčasne neuzatvoril aj zmluvu o prístupe (resp. aby táto zmluva nebola súčasťou zmluvy o pripojení). Bez uzatvorenia zmluvy o prístupe - ktorú zákon č. 656/2004 Z. z. priamo vyžadoval - by nemohol výrobca elektriny pôsobiť na trhu s elektrinou, keďže by nespĺňal zákonnú podmienku priamo vyplývajúcu z ustanovenia § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Zjednodušene povedané, aby mohol výrobca elektriny (t. j. žalobca) vyrábať elektrinu a dosahovať zisk z predmetu svojej činnosti ako základného znaku podnikania, musel rešpektovať zákonnú úpravu a splniť všetky podmienky stanovené zákonom č. 656/2004 Z. z., vrátane uzavretia zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy. Následne sa výrobca elektriny nemôže s úspechom brániť tvrdením, že jeho vôľou (resp. úmyslom) nebolo uzavrieť zmluvu o prístupe, keďže táto je obsiahnutá už v tom, že chcel ako výrobca pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou, s ktorým je spojené splnenie všetkých zákonných podmienok (resp. povinností).

Povinnosti prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy umožniť výrobcovi elektriny pripojenie a prístup do distribučnej sústavy na základe zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave predpokladanej zákonom č. 656/2004 Z. z. zodpovedá právo prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy požadovať od výrobcu elektriny odplatu za túto poskytnutú (zákonom predpokladanú a zároveň vyžadovanú) službu, vrátane platby za prístup.

Na tejto skutočnosti nemení nič ani zmena právnej úpravy obsiahnutá v zákone č. 251/2012 Z. z., ktorý upravuje niektoré zmluvné typy medzi subjektmi vykonávajúcimi činnosť na trhu s elektrinou odlišne od zákona č. 656/2004 Z. z. Ak však zmluva uzatvorená podľa § 656/2004 Z. z. nie je priamo v rozpore so zákonom č. 251/2012 Z. z., nebolo povinnosťou zmluvných strán uzatvoriť novú zmluvu, keďže táto ostáva platná. Ak bola medzi výrobcou elektriny a prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluva o prístupe a o pripojení k sústave podľa zákona č. 656/2004 Z. z., táto zmluva neodporuje novej právnej úprave, a preto nie je potrebné, aby medzi zmluvnými stranami bola uzatvorená nová zmluva podľa zákona č. 251/2012 Z. z.

Žalobcovi tak na základe uzatvorenej Zmluvy o pripojení..., ktorej obligatórnou súčasťou bola zmluva o prístupe, vznikla povinnosť uhrádzať žalovanému aj platby za prístup. Pritom je právne bez významu, že strany sporu následne uzatvorili Zmluvu o prístupe užívateľa, keďže jej uzatvorením povinnosť platby za prístup žalobcovi nezanikla, ale táto povinnosť ostala zachovaná.».

7. Krajský súd tak dospel k záveru, že okresný súd dostatočne zistil skutkový stav, avšak nesprávne ho právne posúdil. Preto krajský súd nesprávne právne posúdenie veci napravil a rozsudok zmenil bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 Civilného sporového poriadku (ďalej

aj „CSP“) po tom, ako strany sporu písomne vyzval podľa § 382 CSP, aby sa vyjadrili k možnému použitiu právneho predpisu, ktorý nebol použitý pri rozhodovaní v konaní na okresnom súde.

III.

Argumentácia sťažovateľky

8. Proti postupu a rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) rozsudok krajského súdu je svojvoľný, arbitrárny, zjavne neodôvodnený;

b) krajský súd nezákonným postupom zasiahol do ustáleného skutkového stavu zisteného okresným súdom. Krajský súd mal rešpektovať skutkové závery o tom, že „zmluva o prístupe“ nebola medzi stranami v roku 2010 uzatvorená, predmetom zmluvy o pripojení z roku 2010 je len záväzok žalovanej pripojiť zariadenie sťažovateľky do distribučnej sústavy, predmetom zmluvy o pripojení nie je a nikdy nebola dohoda o prístupe do distribučnej sústavy a o distribúcii elektriny. Túto skutočnosť a závery okresného súdu žalovaná odvolaním ani nenapadla. Krajský súd však dospel k záveru, že súčasne so zmluvou o pripojení z 19. októbra 2010 mala byť medzi stranami uzatvorená aj akási zmluva o prístupe podľa zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 656/2004 Z. z.“). Krajský súd k tomuto skutkovému záveru dospel bez ohľadu na to, že nič také vo svojich podaniach netvrdila žalovaná, ako ani sťažovateľka. Krajský súd k tomuto skutkovému záveru dospel bez akéhokoľvek vykonaného dokazovania, ale aj bez akéhokoľvek zdôvodnenia. Krajský súd porušil § 383 CSP, keď na základe nesprávneho právneho posúdenia nezákonne zasiahol do skutkového stavu zisteného okresným súdom, vytvoril totiž nové skutkové závery, a to že zmluva o pripojení má obsahovať zmluvu o prístupe a sťažovateľka musela mať vôľu takúto „zmluvu o prístupe“ so žalovanou uzatvoriť;

c) rozsudok krajského súdu je v rozpore s nálezom ústavného súdu;

d) platby za prístup spadajú do obdobia rokov 2014 a 2015, krajský súd však vôbec nevychádzal z právnej úpravy platnej a účinnej v danom čase;

e) krajský súd účelovo, selektívne, nesprávne vykladá ustanovenia zákona č. 656/2004 Z. z., posudzovanie povinnosti uhrádzať platby za prístup zo strany výrobcu podľa zákona č. 656/2004 Z. z. je nedôvodné;

e) v rozsudku krajského súdu absentujú odpovede na zásadné námietky a argumenty sťažovateľky, relevantná časť odôvodnenia rozsudku vyznieva tak, akoby sťažovateľka žiadnu argumentáciu, s ktorou by sa mal krajský súd zaoberať, ani neuviedla;

f) prístup do distribučnej sústavy je pojmom, ktorý je neoddeliteľne spojený s prepravou elektriny distribučnou sústavou koncovému odberateľovi, t. j. distribúciou elektriny. Krajský súd sa touto skutočnosťou vôbec nezaobrá;

g) žalovaná v odvolaní odkazuje na akúsi zmluvu o prístupe do sústavy (bez distribúcie), a to podľa § 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z. Taká zmluva však v právnej úprave neexistuje. Jediná zmluva, v ktorej bolo možné dohodnúť prístup do distribučnej sústavy, je „zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ podľa § 2 písm. a) bodu 12 v spojení s § 26 ods. 5

zákona č. 251/2012 Z. z. Krajský súd na uvedené nijako nereflektoval, a to aj napriek námietkam sťažovateľky vo vyjadrení k odvolaniu. V odôvodnení svojho rozsudku sa právnej úprave akejsi „zmluvy o prístupe“ absolútne nevenoval.

9. Sťažovateľka uvádza, že proti rozsudku krajského súdu nepodala dovolanie, čo odôvodňuje tým, že v danej veci nie sú splnené podmienky podľa § 420 ako ani podľa § 421 CSP. Sťažovateľka nemohla využiť ani jeden z dovolacích dôvodov podľa § 421 CSP na podanie dovolania proti rozsudku krajského súdu vzhľadom na rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu vo veciach týkajúcich sa identickej problematiky (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2Obdo/15/2019 z 30. apríla 2020, č. k. 2Obdo/9/2019 z 31. marca 2020, č. k. 3Obdo/18/2019 z 20. novembra 2019, č. k. 1Obdo/13/2019 z 5. marca 2020, č. k. 1Obdo/18/2019 z 19. februára 2020).

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie označených práv napadnutým postupom a rozsudkom krajského súdu, ktorý na rozdiel od okresného súdu dospel k záveru, že medzi stranami sporu došlo k uzavretiu zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy, existuje teda zmluvný základ pre plnenie platieb za prístup do distribučnej sústavy sťažovateľkou, a preto na strane žalovanej nedošlo k vzniku bezdôvodného obohatenia.

11. *Sťažovateľka okrem nesprávneho právneho posúdenia v ústavnej sťažnosti argumentuje, že rozsudok krajského súdu je zjavne neodôvodnený, v napadnutom rozsudku krajského súdu absentujú odpovede na zásadné námietky a argumenty sťažovateľky, odôvodnenie rozsudku pôsobí dojmom, ako keby sťažovateľka žiadnu argumentáciu, ktorou by sa mal krajský súd zaoberať, ani neuviedla. Krajskému súdu zároveň vytyka porušenie § 383 CSP tým, že krajský súd mal modifikovať skutkový stav ustálený okresným súdom, formulovať nové skutkové závery bez toho, aby krajský súd sám vykonal dokazovanie a svoj postup zdôvodnil.*

12. V prvom rade ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že ústavou vymedzená právomoc mu neumožňuje, aby nahrádzal rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ pred tým, ako požiada o ústavnú ochranu ústavný súd, musí vyčerpať všetky (iné) dostupné a účinné prostriedky ochrany svojich práv. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol (môže) domôcť ochrany svojich práv v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a v danom prípade Civilným sporovým poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

13. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti) [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017].

15. Ako vyplýva z už citovaného uznesenia najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017, porušenia práva na spravodlivý súdny proces, od ktorého sa odvíja prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, sa súd môže dopustiť aj tým spôsobom, že poruší právo strany sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Ústavnou sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej a pokiaľ sťažovateľka namieta zjavnú neodôvodnenosť rozsudku krajského súdu, je zrejmé, že sťažovateľka sa mohla ochrany svojich práv domáhať prostredníctvom dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na svoje skoršie rozhodnutie č. k. II. ÚS 559/2018 z 13. marca 2020, v ktorom konštatoval: *«... v prípade, že písomné vyhotovenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť (a okrem výnimočných prípadov pôjde) o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“ (ten v dotknutom ustanovení oproti skoršej úprave pribudol), ktoré je dotknutým ustanovením garantované strane konania, a súčasťou práva na spravodlivý proces (a teda aj naposledy označeného postupu) je pritom nepochybne aj náležité odôvodnenie rozhodnutia zodpovedajúce kritériám čl. 46 ods. 1 (v spojení s čl. 1 ods. 1) ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Pojem „uskutočňovala“ uvedený v § 420 písm. f) CSP je v nadväznosti na to potrebné rovnako vyložiť ústavne konformne, teda ako „boli naplnené“.»*

17. Pokiaľ je sťažovateľka presvedčená o porušení § 383 CSP krajským súdom, ktorý mal bez vykonania dokazovania zasiahnuť do skutkového stavu, ústavný súd opätovne obracia pozornosť na § 420 písm. f) CSP. Z ústavnej sťažnosti ani z rozsudku krajského súdu nevyplýva, že by krajský súd na účel rozhodnutia o odvolaní žalovanej proti rozsudku okresného súdu nariadil pojednávanie a zopakoval či doplnil dokazovanie. Ústavný súd v tomto smere poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3Obdo/79/2019 z 22. októbra 2019, ktorým najvyšší súd ako

súd dovolací s poukazom na § 449 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP zrušil dovolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave, pričom vychádzal z názoru, že „Ak odvolací súd procesným postupom odporujúcim zákonnej úprave (§ 383 C.s.p.) bez toho, aby za účelom zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 384 ods. 1 C.s.p.) nariadil odvolacie pojednávanie (§ 385 ods. 1 C.s.p.), prehodnocoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie a v otázke rozhodujúcej pre rozhodnutie vo veci prijal odlišný skutkový záver než súd prvej inštancie, týmto nesprávnym procesným postupom - okrem iného odporujúcim zásade priamosti a ústnosti súdneho konania - znemožnil strane realizáciu jej patriacich procesných práv, pričom miera tohto zásahu do procesných práv mala za následok porušenia práva na spravodlivý proces (k tomu viď aj 3Obdo/34/2018).“.

18. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľka možnosť podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) nevyužila, dovolanie nepodala. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno preto nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; a túto možnosť sťažovateľka v tomto prípade mala.

19. Keďže sťažovateľka ani len netvrdila (tým menej preukazovala), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jej prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

20. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ústavnú sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie označených práv postupom a rozsudkom krajského súdu, argumentujúc zjavnou neodôvodnenosťou rozsudku krajského súdu a porušením § 383 CSP krajským súdom, ako neprípustnú.

21. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

22. Za zjavne neopodstatnený návrh možno považovať návrh na začatie konania, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

23. Vo vzťahu ku zvyšným námietkam sťažovateľky, ktorými krajskému súdu vytýka nesprávne právne posúdenie veci, ústavný súd uvádza, že krajský súd založil svoj rozsudok na záveroch vyslovených najvyšším súdom v uznesení č. k. 3Obdo/18/2019 z 20. novembra 2019, ktoré sú

aplikovateľné aj na vec sťažovateľky. Predmetné uznesenie najvyššieho súdu bolo spolu s ďalšími uzneseniami najvyššieho súdu (založenými na totožných právnych záveroch – č. k. 1Obdo/18/2019 z 19. februára 2020, č. k. 2Obdo/15/2019 z 30. apríla 2020 a č. k. 1Obdo/13/2019 z 5. marca 2020) podrobené na základe podania ústavných sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavnoprávnemu prieskumu, pričom ústavný súd ústavné sťažnosti uznesením č. k. III. ÚS 167/2022-250 z 24. marca 2022 odmietol ako zjavne neopodstatnené. V uvedenom uznesení ústavný súd v bodoch 19 až 23 odôvodnenia konštatoval:

«Výsledkom právneho posúdenia najvyššieho súdu bol záver o tom, že povinnosť výrobcu elektriny uzavrieť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom vyplývala z § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Po vyhodnotení týchto podstatných aspektov najvyšší súd dospel k záveru, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy bola súčasťou zmluvy o pripojení. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutých uznesení. Tvrdenie sťažovateľov, že prístup do distribučnej sústavy nepotrebovali, pretože výrobca vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy len dodá – „vpustí“, vyznieva nepresvedčivo, keďže výrobou a následným predajom energie sa napĺňa podstata podnikateľskej činnosti sťažovateľov. Sťažovatelia nepochybne nepotrebujú energiu do sústavy len tak bez jej ďalšieho využitia vpustiť.

Najvyšší súd určil, podľa ktorého právneho predpisu sa právny vzťah medzi stranami bude posudzovať. Najvyšší súd primárne posudzoval právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi podľa zákona č. 656/2004 Z. z., pretože zmluva o pripojení bola medzi stranami uzavretá za účinnosti tohto zákona. Preto sa táto právna norma vzťahovala na celý právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi. Jeho ustanovenia boli relevantné pre právne posúdenie veci vrátane povinnosti uzavrieť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že vyhláška, ktorá zaviedla povinnosť platby za prístup, nadobudla účinnosť neskôr a žalovaná začala vyberať platbu až začiatkom roka 2014. Rozhodujúcou skutočnosťou bolo to, či výrobca mal uzavretú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Právne posúdenie vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovanou so záverom o tom, že medzi týmito stranami došlo k uzavretiu zmluvy o prístupe, má racionálny základ, preto nie je arbitrárny či svojvoľný. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto vady však právne posúdenie právneho vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovanou nevykazuje.

Vzhľadom na právny záver o tom, že medzi stranami bola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, sa právne závery nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 na právny vzťah medzi sťažovateľmi a žalovanou nevzťahujú. Nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 totiž dopadá len na právnu úpravu, no nie na vzťah strán založený zmluvou. To vylučuje rozpor namietaných uznesení s nálezom ústavného súdu o nesúlade časti vyhlášky. Rovnako nie je v rozpore s týmto nálezom ústavného súdu ani nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 257/2020 zo 14. decembra 2021, ktorého podstatou bolo konštatovanie podstatného skutkového omylu o čase vzniku zmluvného vzťahu, keď v dôsledku omylu krajský súd posúdil právny vzťah medzi stranami sporu podľa zákona č. 251/2012 Z. z., a nie zákona č. 656/2004 Z. z., čo malo vplyv na určenie právneho základu pre účtovanie platby za prístup.

Nemožno dospieť k záveru, že uzneseniami najvyššieho súdu alebo jeho postupom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy či práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vo vzťahu k namietaným ustanoveniam čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy je potrebné uviesť, že ide o základné ustanovenia ústavy, ich obsahom nie sú základné práva a slobody, preto sa ich porušenia nemožno domáhať ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy.

Nebol zistený ani taký výklad zákonných predpisov, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom na rovnosť strán. Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje súd. Najvyšší súd svojím postupom neuprel sťažovateľom žiadne právo a nijako ich neznevýhodnil.»

24. Ústavný súd vo veci sťažovateľky nevidí dôvod na odklon od záverov vyslovených v uznesení ústavného súdu č. k. III. ÚS 167/2022, keďže napadnutý rozsudok krajského súdu je založený na rovnakých argumentoch a záveroch ako uznesenia najvyššieho súdu. Ústavný súd nezistil také zásahy do práv sťažovateľky, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označených práv.

25. Na základe uvedeného ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní vylúčil možnosť vyslovenia porušenia označených práv po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky vo zvyšnej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

26. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v petite ústavnej sťažnosti.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júla 2022

Peter Straka
predseda senátu